

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համար 150 ղշ.
» Գաւառաց » 160 »
» Գաւառ երկրորդ » 180 »
» Կ. Պոլսոյ » 75 »
» Գաւառաց » 80 »
Եւրոպայի Կ. Պոլսոյ գին 60 փո.
Շահուածքն տողը մէկ անգամի հա-
մար 2 զուրուշ, երկու անգամի հա-
մար 60 փոլոյ, աւելի անգամի հա-
մար 40 փոլոյ:

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ԴԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՂԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 8 ԾԱՌԱՅՈՒՄ

ԴԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պատերազմն անընդհատ կը շա-
շուտանէ երկու կողմէ հաւասար քա-
ջութեամբ կամ մանաւանդ կատաղու-
թեամբ, եւ մարդկային սրեան վը-
տաղներ կը հասնեն առանց գիտցուե-
լա թէ օրչափ պիտի տեսնեն եւ ուր
վախճան պիտի առնու յայտնէր աւե-
րածը:

Բրուսելայի քաղաքական քայլերով
Գաղղիոյ հոգին մէջ յառաջանալէ ե-
տեւ, Մէյի քով արդիւրեւ կը թուին
Գաղղիոյ համադուստր զօրութենէն,
եւ հոն շարժուա սկիզբէն ի վեր ա-
մեն օր արեւմտեւ իրենց կը լլնան,
որոց արդիւնքն իրոյ երկու կողմանէ
եկած շարքերն իրարու հակառակ են,
Քաղաքացիք յաջորդութեամբ իրենց կե-
տան, Գաղղիայիք ալ իրենց: Ասկէ կը
հասկցուի որ եղած պատերազմներուն
արդիւնքն անորոշ է, եւ վճռական
բան մը չկայ: Միայն կէտ մը կայ, որուն
վրայ երկու կողմն ալ համաձայն են,
այն է Կորստաներուն մեծութիւնը:
Ռուսաւոր մարդիկ, ինչքով քաջու-
թեամբ եւ զանազան բարեմասնու-
թիւններով օժտեալ բազմութեան կա-
զին կեանքի քանի մը մարդոց կը յը-
ղահ կը լինան, եւ այն ալ մարդասիրա-
կան սկզբունքներով մշակուած դարձ-
ւել մէջ, աշխարհի ամենէն քաջաբա-
կիրթներն համարուող եւ իրենց այն
պարծոյ կը կուտ մեծ ազդեց ձեռքը
Ողբալի տեսարան:

Բայց առաւել ողբալին այն է,
ըստ մեր օր Եւրոպայի ուրիշ մեծ եւ
քաղաքակիրթ տէրութիւններն ալ յա-
նուն չեղածութեան հանդիսատես ե-
ղած են այս մարդասիրան եւ աշխար-
հաէր կուտին Սկիզբէն չկրցան միա-
բանիլ եւ երկու հակառակորդներն
արգելել որ իրար ըզբռնել չենէն:
Հիմա ալ կ'ստանան որ վճռական ճա-
նապարհարար մը մէջ կամ միւս կող-
մը յաղթուի, եւ այն ժամանակ միջ-
նորդեն: Երբ պիտի ըլլայ այդ վճա-
կան ճակատամարտը, եւ ի՞նչ աստիճան
վճռական պիտի ըլլայ որպէս զի յաղ-
թուող կողմը խոնարհի: Առ այժմայս
պիտի հաւանականութիւն մը չտեսնու-
իր Գաղղիայիք ի սկզբան քանի մը ձա-
խորդութիւններ կրնային, բայց այն ձա-
խորդութիւններն եւ իրենց երկրին
ստանակոյն ըլլայն առաւել զգուշեց
այդ խրոխտ եւ կտրիւ ազդը, եւ հի-
մա ամեն մարդ զէնք առած նոր զօ-
րաբանակներ կը կազմեն, եւ հետզհե-
տէ պատերազմի գաշալ կը դիմեն
այն հաստատ օրջամբ որ կ'ամեն-
նքն ալ մենքն, կ'ամ թշնամին Գաղ-
ղիոյ հոգին դուրս վառեն, ո՞վ կըր-
նայ Գաղղիական ազդին պէս հօր եւ
հորուն ազդի մ'այս հայրենասիրա-
կան եւանդն արդեւ մէկ երկու կրն-
կորսուած ճակատամարտ չենք յուսար:

Նոյնը կրնանք ըսել իրաւամբ եւ Գերմա-
նական մեծ ազդին համար, ինչպէս ը-
լով թէ Գաղղիայիք յաջողին մէկ եր-
կու ճակատամարտով Գերմանացիներ-
ը Գաղղիոյ հոգին դուրս մղել եւ վը-
րէժինդրութեան եւանդով բորբոքած
անոնց հոգը քաշել կը յուսուցուի որ
Գերմանացիք ալ դիւրաւ վճառին
եւ հաջորաբար միջնորդութիւններու
ակնով դենն ուրիշ բան է եթէ չե-
ղք տէրութիւնները միարանելով զօ-
րաբանակներ հանեն, պատերազմող
կողմանց մէջ տեղը մտնելով: Բուռն
զօրութեամբ զանազան իրարմէ բաժնեն,
եւ երկու կողմն ալ միանգամայն հոն
դարձեցնելու համար ամեն բան պա-
տերազմէն առջի վիճակին դարձունեն,
Այս ալ անյուստի է:

Ուրեմն պատերազմը պիտի շարու-
նալէ մինչեւ որ կ'ամերկու կողմն մէկը
շարունակ յաղթուելով ուժն ապագի
եւ ա՛յ կուտեւր կարողութիւնը չմնայ
կամ երկու կողմն ալ իրար կոտորելով
այն աստիճան տկարանան, որ միւս տե-
րութեան հաշտարար արաւարկու-
թիւնները կամայ ականաց ընդունելու
պարտաւորին: Այս ալ իրոյ երեւոյ-
թիւն նայելով քիչ աւել մէջ ըլլալիք
բան չէ:

Երանի թէ մեր այս կարծիքը պիտի
ըլլայ, եւ քիչ օրէն այս մարդասիրայ
պատերազմին վախճանը տեսնելու բա-
րեքաղղութիւնն ունենային:

Վերջի եւ Սարգիսի քի պատերազմ
ներուն իրոյ դեռ մանրամասն տե-
ղեկութիւններ չկան, բայց այսօր վա-
ղը կը հանին:

Վերջին պաշտօնական լուրերը
վրէժմուրի կուտին մէջ գերե բըռ-
նուած Գաղղիայի ուղի զօրակմաց
թիւը 900 ի կը հասցնեն, որոց 18 պաշ-
տօնակալ են:

Բրուսելոյ թագաւորին ձեռքն այս
միջոցին պատրաստ գտնուած Գերմա-
նական զօրաց թիւը հետեւեալ կըր-
պով կը հասնեն եւրոպական լրագիրք:

Հիւսիսային գերմանական դաշնայնու-
թիւն: Պատերազմող զօրք 550 հազար
հետեւակ, 53000 ձիաւոր, 1200 թն-
դանօթ, նոր դրուած զօրք 187000
հետեւակ, 18000 ձիաւոր, 234 թնդա-
նօթ: Լանսլէհը եւ քաղաքապահ
զօրք 205000 հետեւակ եւ 10000 ձիա-
ւոր: Համադուստր Հիւսիսային դաշ-
նակցութեան զօրաց, 994000 մարդ,
193000 ձի եւ 1680 թնդանօթ:

Հարաւային գերմանական դաշնայնու-
թիւն: Պատերազմող զօրք 69000
հետեւակ, 192 թնդանօթ եւ 14000
ձի, նոր դրուած եւ քաղաքապահ զօրք
47000, եւ 2400 ձի: Վիրթէմպերկ
պատերազմող զօրք 22000 մարդ, 6200
ձի եւ 54 թնդանօթ, նոր դրուած
6500, քաղաքապահ 6000: Պատ. պա-
տերազմող զօրք 16000, եւ 54 թնդա-
նօթ, նոր դրուած 4000, քաղաքապահ
9600:

Այս ամեն զօրաց դուստրը կրնէ
1 124 000 մարդ:

Պատմութեանց մէջ երբեք տես-
նուած չէ Գերմանական բանակ մը որ
այնչափ զօրութեան հասած ըլլայ:

Իսկ Գաղղիոյ զօրաց թիւը յայտ-
նի չէ: Փորձք ցուցուց որ Նաթիւն
կայսրը Գերմանացուց կէսին չափ ալ
զօրութիւն չունէր պատերազմի եղած
ժամանակ, բայց հիմա հետզհետէ
պատրաստուելու վրայ է:

Վիեննայի Նովել Բրէս Լիպը լրագ-
րին խօսքին նայելով, Անգլիոյ Աւուս-
թիոյ Ռուսիոյ եւ Իտալիոյ կառավա-
րութեանց մէջ անընդհատ լռանակցու-
թիւն կըլլայ այս միջոցին, որպէս զի
պատահ առթիւ միարան միջնորդու-
թիւն մ'ընեն երկու պատերազմող
տէրութեանց մէջ: Ուստի վճռական
ճակատամարտի մը կապառն հաշտու-
թեան առաջարկութիւններ ներկայա-
դրեն եւ համար:

Գաղղիոյ դաշակարոյն Լուի-Յի-
լիթ թագաւորին որդիքն ու թոռնե-
րը Գաղղիայէն աքսորուած եւ հետե-
ւարար հայրենեաց ծառայելու անկա-
րող վիճակի մէջ գրեւոր ըլլալով
իրենց կանայքը 10 տկան 20 տկան հա-
զար ֆրանք (ընդ ամենը 90000 ֆրանք)
օգնութիւն զրկեցին պատերազմին
մէջ վերադարձող զինուորացի եւ որդի
ուսուցանած ընտանեաց համար:

Գաղղիոյ Պաշտօնական վերջին թա-
ղաւորին որդիքն Ծամբօրի կամին ալ
10000 ֆրանք օգնութիւն նուիրեց:

Գաղղիական Սանթէ Բիւպիլը Է-
րաղիրը կը ծանուցանէ թէ ֆարիլի
մէջ ծաղիկ հաւանքութիւնը դեռ
չատ զահր կընէ: Յուլիս 17էն մինչեւ
23 մեռնողներուն թիւը 227 ի հասեր
է: 18 հազի ալ ֆարիլայէն մեռեր են:

Իսկ վեր լրագիրը Պաշտօնական տեղա-
ւորութիւնը չընդունող եպիսկոպո-
սաց ցանկը հրատարակած ըլլալով, դո-
հոթեամբ կը տեսնենք ամբողջ թէ
Գեր. Հիւսիսային Հ. Եւրոպայի Շի-
րակայ արքեպիսկոպոսն ալ չընդու-
նողներուն կարգէն է: Ինչպէս նաեւ
Սնտիքայ յոյն Մեթրիպոլիս եւ Բարե-
ւանի Բաղդէպոլոյ պատրիարքները:

Վիեննայի, ֆարիլի, Մոնթիթի, եւ
ուրիշ բազմութիւն գլխաւոր քաղաքաց
արքեպիսկոպոսներն ալ չընդունողնե-
րուն կարգէն են:

ՀԱՌԱՅՈՒՄՆԵՐ

Փարիզ 17 օգոստոս իրիկուն:

Օրենսդրական ժողովին մէջ Պ.
Կոմպէթա՝ վիլէթի դիմելով վրայ խը-
տութեան միջոցներ ձեռք առնալ
ինդիկց օտարազգիացի գէմ: Բալիքս
կամին ըստ թէ յանցանքները պա-
տերազմական ատեանի յանձնուած
են: Բանակէն եկած լուրերուն նկատ-

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս դադար լրագրաց ճանրու-
նալքը Խաղաղութեան վրայ է:
Լրագրաց վերաբերեալ նամակ
կամ որ եւ իցէ գրութիւն խմբագիր
— Տնօրէնին պիտի ուղղուի, Կ. Պո-
լիս, Վինիլի խան, Մատիսի գրասեն-
եակը:
Համար ծախքը չվճարուած նա-
մակ չընդունոցիր:

Մամբ ալ ըստ «Թիւթեւ յալաղութիւն
մ'ունենք» թշնամիները Պաշտօնակ
վրայ յարձակեցան, եւ 1300 մարդ
կործնուցին: Բայց աղաւթ խորհրդ-
դարանին որ խնդրեն ուրիշ աւուր ձը-
ղէ մինչեւ որ կարեւոր լուրեր տանը-
լին:

Պ. Թիւթեւ յայտնեց թէ պէտք
էր ժամանակ փոխող անյաղթելի
գլխաւորութիւն մը կընէ, ասոր համար
պէտք է թշնամեցն բոլորովը պար-
պէս եւ ֆարիլի մէջ առաւելութիւն
լցնել, թող տալով չընկալող գեղերու
բնակչաց որ իրենց ամեն բերքերով
ֆարիլի գան սուրստանին: Այս առա-
ջարկութիւնն ընդհանուր հաւանու-
թեամբ ընդունուցաւ: Պ. Տիւթեւն օտ
պատրաստեց. « Պարէնի խնդիրը
կատարարութեան գլխաւոր հոգած ու-
թեան նիւթ եղած է, եւ մենք այդ
մասին ալ մայրաքաղաքը կ'ունենք կա-
տարեալէս ապահովել, զի սուրստ-
պէս Պ. Թիւթեւ առաջարկած միջոցն
խորհրդարանը վաղը նորէն դուստր
ուելու օրոյում ըրաւ:

Փարիզ 17 օգոստոս:

Պաշտօնական: Մէյ, 17: Մանրու-
կէկ պատերազմ մ'եղաւ երեկ կապիթ-
թի մօտ, Մէյէն 13 քիւմէթը հեռու
Մեք յաղթեցին, բայց կորստանին
մեծ է:

Պէրլին 18 օգոստոս:

Պաշտօնական: Բոնն—Կա—Մաւօն
17 օգոստոս իրիկուն Երկէ Սլիւնայէ
պէն զօրապետն իր հրամայած երրորդ
բանակը Մէյի արեւմտեան կողմէն
թշնամեցին եւ քաջութեամբ ճանրուեց
վրայ գէտ ի վերստին քաղցուց: Ա-
րիւնուշա կուտ մ'ախաւ Տըքսիլի:
Ամիրօն Ֆրօնարի եւ Գանթօլէի զօ-
րաւոր իննիւրուն եւ կայսերական պա-
հապան զօրաց գէմ: Արիւնայէն զօ-
րապետին օգնութեան հասան հետզ-
հետէ մեր տասներորդ զօրաբանակը,
եւ ութերորդ ու քսաներորդ բանակ-
ներուն զօրքերը ֆրէսեթիկ Ծաղիլ-
խանին հրամանատարութեան ներքեւ:
Թշնամին իր առաւելագոյն զօրութեան
հակառակ գէտ ի Մէյ քաղցուցաւ 12
ժամ կատաղի պատերազմ մ'եղաւ: Մեր
եւ թշնամեց կորստար ինստմեծ են:
Մեր Տէրինկ եւ վէտէլ զօրապետնե-
րն ապանուեցան, եւ Սանթ ու կը-
րիլթէր զօրապետները վիրաւորեցան:
Ինչո՞ք թագաւորն այսօր իր զօրքերը
օգնուցեց յաղթարար մեր ձեռք մը
նայած պատերազմի գաշալին վրայ:

Փարիզ 18 օգոստոս տուտ օտ:

Պաշտօնական: Պաղէն մարտնչա-
տէն չորքշարթի իրիկուն թուական
նաւ եկած հեռագիր մը հետեւեալ
լուրը կուտայ: « Երեկ, օրն ի քուն, Տու-
քուրի եւ Թիւթիլի մէջ տեղը պատե-
րազմրի թշնամին եւ մարտեցաւ,
դիւրբը թշնամեցին ձեռքն առնուած
զիրքերուն վրայ անցուցին: Բանի մը
ժամ շարժուին կը դադարեցին արդէն

զի պատերազմական պայտար ամբողջացնելով: Մեր գեմունեցանք Ֆրէտէ-րիկ Շարլ իշխանն եւ Սթէնմէյզ զօրապետը:

Փարիզ 18 օգոստոս.

Պաշտօնական. — Օգոստոս 17 հրամանագրով թրջիւ զօրապետը փարիզի կառավարիչ եւ մայրաքաղաքին պաշտպանութեան յատկացած բոլոր զօրութեանց զլիսաւոր հրամանատար անուանեցաւ:

Պաշտօնական. — Օգոստոս 16 թուով եկած հեռագիր մը կրէ. «Այս առաւոյ Ֆրէտէրիկ Շարլ իշխանին բաժնակը բռնուի յարձակում մ'ըրաւ մեր բանակին աջ թեւին վրայ: Ֆորթօն զօրապետին հեծեալը քանի մը ժամ եւ Ֆորթսար զօրապետին հրամայած երկրորդ զօրաբանակը լաւ դիմադրութիւն ցրին: Բէզուվիլի աջ ու ձախ կողմը չարած մեր զօրաբանակները հետեւեցին եւ իսկ մասնակցեցան այս պատերազմին, որ մինչեւ դիշեր չարու-նալից: Թշնամին՝ որ շատ զօրութիւն հանեց, քանի մ'անդամ յարձակողա-կան յետադարձներ ընել ուզեց, բայց ստատկապէս ետ քշուեցաւ: Պատերազմին վերջնաւորուի մօտ՝ նոր զօրաբա-նակ մը մեր ձախ թեւը պատերազմ խախտելու ջանաց, բայց մեր ամեն տեղ մեր դիրքը պահեցինք եւ թշ-նամունք մեծ կոտորած տուինք: մեր կորուստն ալ շատ է: Պաթլայլ զօրա-պետը վիրաւորեցաւ: Կռուին ստատ-կացած միջոցին իւհաններու դռնդ մը մեր զինուորական հրամանատարաց խումբին վրայ յարձակեցաւ եւ անոր ու-ղեկից զօրախումբէն քանի չափ մարդ սպաննեց կամ վիրաւորեց: անոնց հրա-մանատարն ալ սպաննուեցաւ: Ժամ 8ին (երկուսն մէկին) թշնամին ամեն կող-մէն ետ մղուած էր: Այս պատերազմին մէջ կռուող զօրաց թիւը 120000 կը հաշուեն:

Սթէնմէյզ 18 օգոստոս.

Չէթ բեռցած երկու բրուսիացի նաւ դերի բռնուեցան Գաղղիական նաւերէ՝ Յունաց Արչիպելագոսի ջու-րերուն մէջ եւ Շիրա բերուեցան:

Լոնտրա 18 օգոստոս.

Անգլիայ Պանքան իր գրամաղեղը 41 իջուց:

Փարիզ 19 օգոստոս.

Պաշտօնական. — Բանակի կեդրո-նաւորէին օգոստոս 18 իրիկուսն թը-ւակաւ հեռագիր մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ 16ի պա-տերազմին վրայ: Լատվիո զօրապե-տին բանակը մեր աջ թեւը կը կաղ-մէր: 73րդ դուքանէն վաշտ մը՝ բրու-սիացի ձիաւորներու գունդ մը ջար-դեց եւ դրօշակ մ'առաւ: Գանի մը պայծառ յարձակումներ եղան պատե-րազմին մէջ: Մեր կողմէն Լըկրան զօ-րապետն սպանուեցաւ: Բրուսիացեոց ալ Տէօրինկ եւ Վէտէլ զօրապետներն սպաննուեցան եւ կրէօթէր եւ Բօսի զօրապետները վիրաւորեցան:

Կը հաւատեն թէ Բրուսիայ Ալ-պերթ իշխանը, որ Բրուսիացեոց հեծ-եալներուն զլիսաւոր հրամանատարն է, սպաննուեց: Է իրիկուսն մենք տէր էինք թշնամունք բռնած դիրքերուն: Հետեւեալ օրը, 17 օգոստոս, քանի մը կռիւներ եղան կրալթի մօտ մեր վերջապահ զօրաց հետ: Մեր գեմ գրաւող թշնամի զօրաց հաւանական թիւը 150000 մարդ էր:

Լէյքիքէն եկած մանաւոր հեռա-գիր:

« Լէյքիքէ 18 օգոստոս

« Գաղղիացիք Մէյցէն Վէրսին քաղաք ժամանակին, երէկ նորէն Մէյ-քուեցան 12 ժամ պատերազմէ ետեւ: Կորուստը մեծ եղաւ երկու կողմէ: Գաղղիական չորս զօրաբանակ կռուե-ցան այս պատերազմին մէջ: Գաղղիա-

կան զօրութեանց Շալոն դուստրումն արդիւրեցաւ: Գաղղիացիք 2000 դե-րի, 7 թնդանօթ, եւ նոր հասած պաշ-տօնական հեռագիր մը խօսքին նայե-լով՝ երկու արծիւ նշան տուին: Ալգա-սի եւ Լօռէնի դաւաճաններուն վրայ մէկ մէկ քաղաքական կառավարիչ դրուեցաւ Բրուսիայ կողմէն:

Այս մասնաւոր հեռագիրն խօսքե-րը վստահութեան արժանի չեն, որով-հետեւ տուած լուրերուն ամենէն կա-րեւոր մասերը Բրուսիացեոց պաշտօ-նական հեռագիրներուն մէջ յիշուած չեն:

Անցեալ իրիկուն մայրաքաղաքս եւ-կած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պալիէքացիք Նանսիի մօտ Մարսալի բերդն առեր, եւ մէջը 30 թնդանօթ եւ շատ ալ միջերգ գտեր են:

ԱՌԵԻՏՐԱՅԱՆ ՀԻՌԱԳԻՐ

Լիվերբուլ 49 օգոստոս	
Բաւոյակ, Մ. Դ. Ռ. Բ. Բ.	
Շախտաձ 43000 հակ.	
Պանքային քրօնթան իջնելուն պատճա-ռաւ, վաճառանոցին մէջ աւելի վստահու-թիւն տրեց:	
ՅՈՒՏՈ	
Լոնտրա 49 օգոստոս.	
Անգ. Բօնա. դոց. 91 1/2	
Ռաւ. Բօնա. բաց. 43 1/2	
» » դոց 43 1/2 — 1/2	
Փարիզ 49 օգոստ.	
Ռաւ. Բօնա. բաց. 43 1/2	
» » դոց 43 1/2	
Փոլս. Ռաւ. 4863 3/4	
» » 4869 280	
Ռանթ Գաղղ. բաց 63,75	
» » դոց. 63,55	
Ռանթ Իտալ. բաց 48,40	
» » դոց 49,20	

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՏԱՅԱՐ ՈՒՄՈՒՄԻՆ	
7 օգոստ. ուրբաթ իրիկուն 47	30
8 » շաբաթ առաւօտ	
բացուեցաւ 48	04
կէս օր 48	06
վեր գին 00	00

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝ Աթէնքի Օսմանեան դեսպան ֆո-թիաւէս պէյը Ֆիօթէնցայի դեսպան անուանեցաւ:

Հինգշաբթի օրը իրիկուսն դէմ կողմերը բանող Ֆէվայիտի չողենաւը կամուրջէն մեկնելով Մարայ Պաւլունի մօտ հասած ժամանակ, իւսիկուտրէն եկող Շիրքէթի չողենաւին զարնուելով, վերջինին թմուկը կոտորեցաւ:

Այս դէպքը որ երկու չողենաւ-ներուն մէջ իրարու վրայ դիպած հա-զարաւոր բաղմունքիւնն ահաբեկ ընե-լէ զատ ուրիշ վտանգ մը չունեցաւ, կրնար սարսափելի հետեւանք ունե-նալ եթէ Ֆէվայիտի չողենաւն իր ըն-թացքն իսկոյն դադրեցուցած չըլլար: Կրնանք արդեօք յուսալ որ Շիրքէթի եւ Ֆէվայիտի տնօրէնութիւններն իրենց միլիտանտը ստակ սուղոյ բերպար ժողովրդեան կենտրոն ու հանգստու-թեանը աւելի հոգ տանին եւ այսպիսի-քիչ վտանգաւոր դէպքերու նորո-գումն արգելին:

7 օգոստոս 1870

... բարեկամ Մեր ազգային երեւելի լսիչներէն եւ Սպարապետի Գրան մեծ ժողովի այ-սինքն Տարի-Շուրայի անդամներէն Աս-լանեան Վսեմիայի Ստեփան վաշան Կայսերական հրամանաւ այս չորեքշաբթի օրը Աւստրիական չողենաւով ծանրաւ ե-լաւ դէպի Կրուպայի մայրաքաղաքները երթալու տէրութեան կողմէն իրեն յանձ-նուած պաշտօնը անթերի կատարելու հա-մար, որուն լուրը արդէն մայրաքաղաքիս լրագիրներուն մէջ քանին հրատարակը էին:

Մէք եւս յիշեալ վաշակն թէ այս ծովային ուղեւորութիւնը եւ թէ իւր պաշտօնն յաջողութեամբ դուրս հանելը բարեմաղթելու համար չողենաւը դաշած էինք, ուր տեսանք որ բաւական պատուա-ւոր անձինք թէ հայ եւ թէ օստրաւիք այս քաղաքավարութեան պարտքը կա-տարելու եւ իրենց վերջին յարգական սղ-ջոյնին տալու եկեր էին:

Ահա այս առթիւ ես ալ պատիւ կը-համարիմ սոյն նամակս դրել ձեր Մեծա-պատուութեանը, որպէս զի՝ բարեհաճիք ձեր պատուական լրագրին միջոցաւ հրա-տարակել, յիշելով որ՝ ազգասէր հայք անանկ ազգերնու պատիւ բերող երե-ւելի անձանց լուրերը լսելու յօժար եւ փափաքող են:

Արեւ. Գեղեցեալ
Բժիշկ արքունի թնդանօթարանի

ԱԶԳԱՅԻՆ

Երեսփոխանական ժողովն ամսոյս 21 ին պիտի դուստրի:

Այսպէս որոշեւ է Բաղաքական ժողովը՝ որպէս զի՝ ըստ սահմանադ-րութեան՝ նոր երեսփոխանութիւնը դուստրուած ժամանակ իր պաշտօնա-վարութեան տեղեկագիրը ներկայա-ցրենք Տրաքարական տայ. բայց տե-ղեկագիրը դեռ պատրաստ չըլլալուն՝ ժողովին դուստրումը ետ ձգել հարկ համարեւ է:

Կը կարծենք, որ Բաղաքական Ժո-ղովը կրնար իր տեղեկագրին եւ հը-րաժարման ներկայացումն ընդհանուր ժողովը երկրորդ նստին թողուլ ու-րովհետեւ երեսփոխանութիւնն իր ա-ռաջին նստին մէջ ուրիշ սկզբնական դործեր ունի կատարելք, այն է նախ նոր երեսփոխանական ընտրութիւնն-ները քննելով վաւերացնել երկրորդ իր դիւանը կազմել որ գաղտնի քուէար-կութեամբ կըլլայ: Հետեւաբար՝ չենք յուսար որ ժողովն իր առաջին նստին մէջ այս գործողութիւններն աւարտե-լէ ետեւ քաղաքական ժողովը տեղե-կագիրն ալ մտիւրդնելու ժամանակ ու-նենայ:

Բայց որովհետեւ Բաղաքական Ժո-ղովը որոշումն եղած է, գոնէ պէտք է ջանալ որ ընդհանուր ժողովը առա-ջին նստին մէջ Բաղաքական ժողովը տեղեկագրին եւ հրաժարման ինդիքն ալ լուծուի, եւ ժողովն աւելի կենսա-կան խնդիրներով զբաղի իր երկրորդ եւ երկրորդ նստերուն մէջ, որ հաւանա-կաբար պիտի շարունակեն:

Ասոր համար կառավարիչներ, որ ե-րեսփոխանական ժողովն իր առաջին նստին մէջ առժամանակեայ գիւան մը կազմելով դործի սկսի, իսկ իր դիւա-նին եւ ուրիշ պաշտօնէից եւ ժողովա-կանաց ընտրութիւնները ժողովէն ետ-քը որոշեալ օր մը նամակաւ իր քուէ-ները ղրկելով կատարէ: Այս կերպով երեսփոխանական ժողովն իր թանկա-դին ժամերը՝ փոխանակ ընտրական գործողութեանց զոհելու՝ կարեւոր խնդրոց լուծման կը նուիրէ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Մայրաքաղաքիս Գում—Գափու թաղին մէջ գտնուած Աղլային Պատ-րիարքարանը ի վաղուց անտի Սրբա-ղան Պատրիարքաց եւ նոյն փոխանոր-դաց բնակութեան յատկացեալ ըլլա-լով, իւր հիմնարկութենէն հետէ թէեւ աղլային ընդհանուր պաշտօնական դործողութեանց կեդրոնականի մը ե-ղած էր, սակայն այն օրէն՝ երբ Պատ-րիարքական նախագահութեան ներ-քեւ կեդրոնական կրկին ժողովներն հաստատուեցան Աղլին ընթացիկ դոր-ծերը տնօրինելու համար, մանաւանդ երբ Աղլ. Սահմանադրութիւնը դալով պաշտօնական զանալան ճիւղեր աւել-ցան եւ կեդր. վարչութիւնն առաւել ընդարձակ կազմութիւն մը ստացաւ:

Պատրիարքարանն այնուհետեւ իր տե-ղական անյարմարութեան եւ հեռաւո-րութեան պատճառաւ ընդհանուր պաշ-տօնական հաղորդակցութեանց կեդրոն ըլլալու յատկութիւնը կորուսել սկը-նած էր:

Այս տեղական դժուարութիւնը քանի տարիներէ ի վեր զգալի եղած եւ նախորդ վարչութիւններէն շատե-րուն ուշադրութիւնը դրաւած էր վո-խադրութեան մը հարկին վրայ, տա-կայն այս նպատակին ի դուրս հանելու համար միջոց մը գտնել դժուարին եւ-ղած էր: Սոյն դժուարին խնդիրն այս անգամ Ամեն. Խորհման Սրբազան Պատրիարք Հօր եւ Աղլ. Գաղ. Ժողո-վը համաձայն տնօրէնութեանը լուծ-ուելով, որոշուեցաւ որ Գում—Գափուի Պատրիարքարանը իւր նախնական վի-ճակին համեմատ Ս. Պատրիարքաց եւ նոյն փոխանորդաց՝ նոյնպէս եւ պատահած եկեղեցական հիւրոց բնա-կարան մնալով, աղլային պաշտօնա-կան դործառնութեանց կեդրոնն ըլ-լալէ դադարի, եւ այս նպատակաւ յարմար դատուեցաւ Աղլային Դիւա-նատունը՝ իւր պարագաներով՝ եւ վարչութեան բոլոր ճիւղերը փոխադ-րել Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեց-ւոյն խորհրդարանը, ուր իւրաքանչ-իւր ժողով եւ խորհուրդ չարաթիւ մէկ մէկ օր նիստ ընելու որոշում եղած է: Այս տնօրէնութեան համեմատ աւ-այժմ կրօնական ժողովը երկուշաբթի օրերը նիստ պիտի ընէ, Բաղաքական ժողովը երեքշաբթի օրերը, Գաւառա-տանական խորհուրդը՝ չորեքշաբթի օ-րերը, եւ Գաւառական ու Տեղական մասնաժողովներն ալ հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերը նիստ պիտի ընեն:

Արդ. Աղլ. վարչութեան կողմէ ի դործ դրուած վերափոխեալ կարե-ւոր որոշումն Աղլին հաղորդելու հա-մար հարկ դատուեցաւ այն պաշտօ-նական յայտարարութիւնը հրատարու-կել որով կը ծանուցուի որ այսուհե-տեւ թէ՛ տեղական եւ թէ՛ դաւառա-կան խնդրոց առթիւ գործ ունեցողնե-րն պէտք չէ որ մինչեւ Գում—Գափու Աղլային Պատրիարքարանը դիմեն, այլ պարտաւոր են Ղալաթիոյ Ս. Լու-սաւորիչ եկեղեցւոյն խորհրդարանը երթալ եւ հոն Աղլ. Դիւանատունէն եւ վարչութեան ճիւղերէն՝ որուն որ վերաբերեալ է իրենց գործը, պէտք ե-ղած տեղեկութիւնն ստանալ:

7 օգոստոս 1870

Ի Պատրիարքարանի Հայոց Կ. Պօլսու

Նիւրակի օրը Հոտունեանց ձեռքն եղած եկեղեցիներուն մէջ Մէճմուայի դէմարդեւանաց թաղի մը կարդաց-ուեցաւ Գեր. Հասունեանի եւ ուրիշ վեց անդամներու պիտակոպոսներու ստորագրութեամբ: Յիշեալ թաղիք իրստ Կուտայ ջերմեւանդ կաթողի-կաց որ Մէճմուայի Հայկաթիս լրագիրն ուրիշ հայ լրագրաց կարգը դատելով՝ ձեռուրին շառուն, չկորցան, եւ կ'սպաննուի որ այսուհետեւ ով որ յիշ-եալ լրագիրը կարդայ՝ նուրիշ ներքեւ պիտի իյնայ:

Այս արդեւքն եւ հետեւաբար նը-ղովքի սպառնալիքը կաթողի Հայոց Հասունեան մասին միայն կրնայ աղ-դել: Բայց անոնք Մէճմուա չեն կար-դար, որովհետեւ Հայկաթիսանց անց բերան, կաթողիպետը պաշտպան, իւ-ռումի դէմ ապստամբ, եւ հետեւա-բար հերետիկոս կը ճանչեն: Իսկ Հա-կահասունեանք արդէն արդեւքն եւ նը-ղովքի սահմանները կոխած անցած են: Հետեւաբար կիրակի օրը կարդացուած արդեւքը Մէճմուայի եւ բոլոր Հայկա-հասունեանց ծիծաղը շարժելէ ուրիշ բանի չկրնար ծառայել:

